

Ostrowska, Teresa

"Spowiedź chirurga. Varia Litteraria", Witold Janusz Rudkowski, Warszawa 2001 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 47/3, 136-138

2002

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

w Archiwum Polskiej Akademii Nauk (lata 1955–1972). Tutaj, a Instytut wówczas zwał się Zakładem Historii Nauki i Techniki, opublikował kilka ważnych prac źródłowych, w tym też i w „Kwartalniku”. W tym czasopiśmie można też znaleźć Jego materiały sprawozdawcze i recenzyjne. Nic też dziwnego, że wybrano Wołoszyńskiego członkiem Komitetu Redakcyjnego „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki”, był nim w latach 1978–1987. W ówczesnym Zakładzie Historii Nauki i Techniki R. Wołoszyński również się habilitował (1972 r.), obecnie jest członkiem Rady Naukowej Instytutu, dodajmy że od kilku lat pełni też funkcję sekretarza w Komitecie Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk.

Wróćmy jednak, choć przecież daleko nie odstępowaliśmy, do *Studiów*. Jak niemal każda jubileuszowa księga jest to swoiste *silva rerum*, zawiera bowiem prace 32 autorów dotyczące głównie rozległych zainteresowań Wołoszyńskiego, a więc chronologicznie ujmując osiemnastego i pierwszego trzydziestolecia dziewiętnastego wieku, a tematycznie zasadniczych wątków takich jak: szkolnictwa, instytucji opiekuńczo-wychowawczych, problematyce wychowania, kształcenia nauczycieli, rozwoju kultury i myśli społeczno-politycznej, w tym też i nauki, oraz ogółowi zagadnień archiwalnych, z którymi Wołoszyński miał bliskie związki osobiste. Zadziwiające, że w *Studiach* prawie trzecia część artykułów dotyczy okresu dwudziestolecia międzywojennego, czasów okupacji hitlerowskiej i lat powojennych, którymi Wołoszyński mało się zajmował. Ale przecież są to prace kolegów i uczniów Jubilata, uszanujmy więc taki wybór. Tak naprawdę z historią nauki, dziedziny do której Wołoszyński wniósł znaczące wartości źródłowe, w *Studiach* znajdujemy właściwe dwa artykuły, są to: Ireny Stasiewicz-Jasiukowej *Przeciw stereotypom ocen w historii nauki. Casus Kazimierz Narbutt Sch.P* oraz Jerzego Rózewicza *Kontakty Cesarskiej Akademii Nauk w Petersburgu z nauką polską i Polakami w XVIII wieku*. Jakieś drobne elementy związane z historią nauki można jednak znaleźć w kilku jeszcze artykułach.

Księga poświęcona Profesorowi Ryszardowi Wołoszyńskiemu została zredagowana poprawnie, zdarzają się wprawdzie błędy literowe i opuszczenia w tekstach poszczególnych słów, ale w sumie należy przyjąć ją jako dobrze wykonaną pracę i niezłe wydrukowaną.

Jerzy Rózewicz
Instytut Historii Nauki PAN
Warszawa

Witold Janusz Rudowski: *Spowiedź chirurga. Varia Litteraria*. Pod redakcją Edwarda Towpika. Warszawa Fundacja im. Jakuba hr. Potockiego 2001, 8°, 164 s., ilustr.

Książkę tę redagował docent dr hab. med. Edward Towpik, chirurg onkolog, aktualny Redaktor Naczelny czasopisma „Nowotwory”. Część pierwsza, licząca 88 stron, otrzymała od Profesora Rudowskiego tytuł: *Spowiedź chirurga*. Tworzywem

do niej były wypowiedzi Profesora snute w ciągu blisko dwóch lat w czasie prywatnych spotkań z E. Towpikiem, który też sam *de facto* napisał tę część przeplatając ją fragmentami drukowanych materiałów biograficznych. Wspomnienia W. Rudowskiego dotyczyły tradycji rodzinnej, przebiegu Jego pracy zawodowej i naukowej, sylwetek Jego nauczycieli oraz dziejów chirurgii i nauki ostatnich dziesięcioleci. W czasie tych spotkań, jak pisze E. Towpik w *Przedstawieniu* – „poznałem dodatkowo człowieka o wielkiej wrażliwości i głębokiej refleksji humanistycznej, baczneho obserwatora życia” (s. 3).

A Profesor miał o czym opowiadać. Żył w latach 1918–2001. Był harcerzem, uczestnikiem tajnego nauczania medycyny w Warszawie, żołnierzem AK. Wspecjalizował się w chirurgii ogólnej, chirurgii onkologicznej, transfuzjologii. Stworzył własną szkołę chirurgiczną. Tytuł profesora zwyczajnego uzyskał w 1970 r., członka korespondenta PAN – w 1973 r., członka czynnego PAU i prezesa TNW – w 1995 r. Ogłosił ponad 1000 prac, redagował bądź wchodził w skład redakcji 20 polskich i zagranicznych tytułów czasopism. Był promotorem 33 przewodów doktorskich, opiekunem 10 przewodów habilitacyjnych. Ośmiu Jego wychowanków otrzymało tytuł naukowy profesora. Był też członkiem ponad 30 polskich i zagranicznych towarzystw naukowych, z których wiele nadało Mu członkostwo honorowe. Nie sposób wymienić tu wszystkich zasług i godności Profesora. Prezentowana pozycja informuje o nich w dużym skrócie.

Historyków medycyny interesuje W. Rudowski jako autor prac w „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny” oraz członek jego Komitetu Redakcyjnego; współautor rozdziału pt. *Chirurgia i chirurdzy polscy w latach II wojny światowej* w książce *Zarys dziejów chirurgii polskiej*. Pod redakcją Wojciecha Noszczyka (Warszawa 1989); współredaktor publikacji: *Sylwetki chirurgów polskich* (Wrocław 1982) i *Album chirurgów polskich* (Wrocław 1990).

Część druga książki, licząca 74 stronicę, to *Varia Litteraria*. Zawiera ona przedruki artykułów Profesora pisanych w latach 1965–1999, pokazujących Jego pozazawodowe zainteresowania. Rudowski pisał w nich o Wawrzyńcu Żuławskim, taterniku, muzyku, swoim koledze; o dziejach czasopisma „Nowotwory” w okresie międzywojennym, – dodajmy tu, że był ich Redaktorem Naczelnym w latach 1956–1974; o literatach: Somerset Maughamie i Kazimierzu Przerwie Tetmajerze; o historii corridy – jedyny tekst nie ogłoszony uprzednio; o Mikołaju Koepniku jako lekarzu; o Karolu Janie Ziemskim i Stanisławie Januszu Sosabowskim, żołnierzach AK, z którymi współpracował w konspiracji; o przedstawicielach medycyny zabiegowej wśród laureatów nagrody Nobla i o tajnym nauczaniu medycyny w latach 1939–1945. Spis rzeczy tej części, poprzedzający ją, został niefortunnie zakamuflowany w połowie książki.

Pozycję tę kończy *Nota redakcyjna* wymieniająca wykorzystane teksty biograficzne i publikacje, w których po raz pierwszy były ogłoszone przedrukowane tu artykuły.

Książkę przygotował do druku w Redakcji Naukowej Centrum Onkologii – Instytutu im. Marii Skłodowskiej-Curie jej Kierownik, Edward Towpik. Jego zasługą jest sam pomysł, staranne zredagowanie, napisanie części pierwszej, dobór z pietyzmem licznych czarno-białych i kolorowych ilustracji, przedstawiających W. Rudowskiego i Jego dyplomy. Nakład książki wynosi 400 egzemplarzy. Wydanie sfinansowała Fundacja im. Jakuba hr. Potockiego, wspomagająca prace badawcze w onkologii i chorobach układu oddechowego, której Profesor był prezesem od 1977 r. Korekta staranna. Oprawa twarda przedstawia W. Rudowskiego i kartę rękopisu pracy o transfuzji na tle sylwetek chirurgów przy stole operacyjnym.

Zadanie swoje: zbliżenie i upamiętnienie Osoby i zasług Profesora, pozycja ta niewątpliwie spełni.

Teresa Ostrowska
Warszawa

Noty recenzyjne

Andrzej Ajnenkiel: *Konstytucje Polski w rozwoju dziejowym 1791–1997*. Warszawa 2001 Oficyna Wydawnicza RYTM, 415 s., ind.

Mimo że zaznaczony w tytule zakres chronologiczny książki obejmuje lata 1791–1997, jednak faktycznie, dzięki zamieszczeniu przez autora obszernego artykułu wstępnego *Ustrój społeczno-polityczny Rzeczypospolitej przed reformami doby stanisławowskiej*, omawia ona rozwój polskiego konstytucjonalizmu od początku XVI w., poprzez *Konstytucję 3 Maja*, ustawy konstytucyjne nadane przez Napoleona i cara Aleksandra I, konstytucje II Rzeczypospolitej, *Konstytucję Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej* aż po *Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej*.

Michał Czapski: *Mosty drewniane*. Warszawa 2001 Fundacja im. A. i Z. Wasiutyńskich, 186 s., il.

Książka omawia rozwój różnych rodzajów konstrukcji mostów drewnianych od początków cywilizacji aż do czasów współczesnych. Poszczególne etapy rozwoju są ilustrowane odpowiednimi rysunkami i fotografiami. Do książki dołączono także obszerną bibliografię, indeks osób, spis treści w języku polskim i angielskim oraz angielskie streszczenie.